

Управління рівнем прибутковості на підприємствах

К. Ю. Захарченко

В умовах переходу до ринкової економіки саме питання максимізації прибутку набуває принципово нового значення для суб'єктів підприємницької діяльності. Важливого значення на цьому фоні набуває величина прибутковості.

В широкому розумінні прибутковість – це один із найголовніших показників фінансової діяльності підприємства. Виміряти рівень прибутковості на підприємстві та знайти найбільш точне її визначення можна тільки за допомогою показників рентабельності.

Прибутковість – це співвідношення між валовими доходами і сукупними витратами. Відношення прибутку до вартості елементів виробництва, що сприяли його створенню.

В свою чергу рентабельність – це якісний вартісний показник, через який характеризується рівень віддачі витрат різноманітного характеру чи міру використання наявних фінансових ресурсів у процесі виробництва і реалізації товарів, робіт, або послуг. Показники рентабельності характеризують відносну дохідність чи прибутковість, яка визначається у відсотках до витрат коштів чи майна.

На практиці використовується багато видів показників рентабельності продукції (робіт, послуг). Треба зазначити, що вони всі є відносними, вимірюються в відсотках і відображають ту кількість одиниць прибутку, яку отримують на одиницю елементів витрат виробництва (реалізованої продукції, виробничих фондів, загального і власного капіталу та інше), що створили сприятливі передумови для його створення.

Економічний аналіз рівня рентабельності та факторів, що спричинили її коливання, має дуже важливе значення для виявлення резервів підвищення ефективності діяльності підприємства та його обсягів виробництва. Проведення його допоможе отримати як наслідок, підвищення обсягів реалізації продукції.

Практичне використання відповідних показників рентабельності для аналізу формування та використання прибутку сприятиме фінансовому оздоровленню і фінансовій стабілізації підприємства та зростанню його прибутковості.

Раціональне формування і використання чистого прибутку підприємства може базуватись тільки на глибокому та всебічному аналізі факторів, що сприяють його формуванню та використанню, пошуку резервів його зростання.

Останнє передбачає саме подолання кризи неплатежів, поліпшення ціноутворення, поліпшення управління формуванням і використанням чистого прибутку підприємства.

Існує ряд внутрішніх (ендогенних) факторів, які прямо впливають на рівень рентабельності підприємств. Дуже часто відсутність прибутковості є результатом низького рівня фінансового менеджменту, нефективне ведення маркетингу, недоліків у організаційній та виробничій структурах, низький рівень кваліфікації персоналу, прорахунки у галузі постачання та інвестиційній політиці, дефіциту фінансування, незадовільної або взагалі відсутньої служби оперативного контролінгу і брак інноваційної діяльності та раціоналізаторства.

Але фактори можуть бути і зовнішніми (екзогенними). До них належать ті аспекти, на існування яких підприємство вплинути не може: значний рівень інфляції, і що в свою чергу, може призвести до зниження купівельної спроможності населення; нестабільність податкового законодавства, фінансових, валютних та ринків цінних паперів; сезонні коливання, природні катоклізми; посилення монополізму на ринку та взагалі криза окремої галузі економіки може призвести до загального зниження фінансового стану підприємств країни і не тільки харчової промисловості.

При розрахунку даних показників рентабельності допущення помилок є майже критичним і може призвести до негативних наслідків як на рівні окремого підприємства, так і на рівні держави. Саме тому досліджувана проблема є актуальною в сучасному теоретичному та практичному аспектах.

На сучасному стані процес управління прибутком та прибутковістю підприємств в Україні потребує розробки теоретичного та практичного інструментарію, що викликано потребою проведення кваліфікованого аналізу.